

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 58/2018-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2018 predbežne prerokoval sťažnosť Slovenskej provincie rádu menších bratov kapucínov, Župné námestie 10, Bratislava, zastúpenej spoločnosťou SOUKENÍK-ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a prokurista Mgr. Jozef Nádaský, vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku zaručeného čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 14 C 89/2007-274 z 9. októbra 2013 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 684/2013-301 z 26. apríla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Slovenskej provincie rádu menších bratov kapucínov o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. augusta 2016 doručená sťažnosť Slovenskej provincie rádu menších bratov kapucínov, Župné námestie 10, Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastniť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku zaručeného čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 C 89/2007-274 z 9. októbra 2013 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 684/2013-301 z 26. apríla 2016.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval ako žalobca v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 89/2007 proti hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislave, domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom konkretizovaných pozemkov nachádzajúcich sa na území žalovaného, v katastrálnom území ■■■■■ ■■■■■. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že sporné nehnuteľnosti boli v roku 1952 sčasti predmetom vyvlastnenia od vtedajšieho pozemnoknižného vlastníka – Rádového domu bratislavských kapucínov – v prospech Ústredného národného výboru, hoci náhrada za vyvlastnenie nebola zaplatená. Následne 9. októbra 1957 bola medzi Slovenským náboženským fondom ako darcom a Československým štátom zastúpeným Obvodným národným výborom v Bratislave ako obdarovaným uzavretá darovacia zmluva, ktorej predmetom bol aj prevod vlastníckeho práva k zvyšnej časti sporných nehnuteľností.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 14 C 89/2007-274 z 9. októbra 2013 sťažovateľovu žalobu zamietol. Dospel k záveru, že nie je aktívne vecne legitimovaný na jej podanie. Konkrétne dôvodil, že *„je nesporné, že v zápise pozemnoknižnej vložke č. [REDACTED] v k. ú. [REDACTED] je uvedený vlastník Rádový dom bratislavských kapucínov. V tomto konaní mal súd jednoznačne za preukázané, že navrhovateľ nepreukázal, že subjekt Rádový dom bratislavských kapucínov /ktorý je zapísaný ako vlastník v pozemnoknižnej vložke č. [REDACTED] k. ú. [REDACTED] / je totožný so subjektom navrhovateľa... ktorý vznikol ako samostatný právny subjekt dňom 1. 9. 2004 a zaevidovaný na Ministerstve kultúry dňom 16. 9. 2004, pričom tieto skutočnosti vyplývajú aj z predloženého štatútu navrhovateľa. Podľa názoru súdu, navrhovateľ v konaní nepreukázal dostatočne a kontinuálne dôkazmi, že došlo k obnoveniu činnosti Rádového domu bratislavských kapucínov resp. k zmene názvu subjektu a nepreukázal ani oprávnenie nakladať s právami k odňatému majetku, ktoré je predmetom sporu. Súd konštatuje, že posledným vlastníkom, ktorý vlastnil nehnuteľnosti je Rádový dom bratislavských kapucínov. Navrhovateľ nepreukázal v konaní dostatočne dôkazmi, že Slovenská provincia radu menších bratov kapucínov je právnym nástupcom Radu domu bratislavských kapucínov.“*

4. Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 5 Co 684/2013-301 z 26. apríla 2016 tak, že prvostupňový rozsudok okresného súdu potvrdil. Pri odôvodňovaní svojho záberu využil § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, stotožnil sa s rozsudkom okresného súdu a obmedzil sa iba na skonštatovanie správnosti dôvodov prvostupňového rozsudku.

5. V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ kritizuje, že oba v jeho veci konajúce všeobecné sudy *„nedostatočne preskúmali skutkový stav, nehľadeli na oprávnené chránené záujmy Sťažovateľa a nerešpektovali navrhované argumenty a tvrdenia. Za základný právny nedostatok... považujeme právne nedostatočne odôvodnený postoj k zamietnutiu žalobného návrhu Sťažovateľa s nedostatočným preskúmaním, resp. nerešpektovaním predložených listinných dôkazov o existencii právneho nástupníctva*

ako aj nerešpektovaní ustanovení Kánonického práva na ktoré sa Slovenská republika zaviazala v Ústave SR, v medzinárodných zmluvách...“.

6. Podľa názoru sťažovateľa okresný súd ani krajský súd „*pri svojom rozhodovaní nebrali do úvahy osobitné právne postavenie cirkevných subjektov občiansko-právnych vzťahov vo všeobecnosti...“.*

7. Sťažovateľ popisuje vnútornú organizáciu kapucínskeho rádu, dôvody a spôsob transformácie nižších organizačných zložiek na vyššie organizačné entity. Následne odkazuje na obsah deklarácie generálneho ministra Rádu menších bratov kapucínov, brata [REDAKOVANÉ], akcentujúc, že „*dňa 24. 10. 1987 bola generálna viceprovincia erigovaná na provinciu, ktorej provinciálom bol páter [REDAKOVANÉ]. Dôvodom týchto zmien bol nárast počtu členov rádu kapucínov pôsobiacich na Slovensku... Z uvedeného je zrejmé, že nemožno akceptovať odôvodnenie Krajského súdu... v napadnutom rozsudku, že v prípade Slovenskej provincie rádu menších bratov kapucínov ide o novozriadený subjekt, ktorý nie je právnym nástupcom Rádového domu bratislavských kapucínov. Slovenská provincia rádu menších bratov kapucínov začala samostatne pôsobiť v rámci štruktúry rehole kapucínov iba v dôsledku vnútorných zmien v rámci rehole kapucínov, pričom právne nástupníctvo po všetkých predchádzajúcich subjektoch... ostalo zachované.“. Sťažovateľ potom odkazuje na ďalší dôkaz produkovaný v konaní, a to preklad dekrétu z 22. októbra 1987, ktorý podľa jeho názoru „*preukazuje existenciu a činnosť členov rádu Kapucínov na území SR v období rokov 1948 – 1987, konkrétne ustanovenie [REDAKOVANÉ] za prvého provinciála Slovenskej provincie rádu menších bratov kapucínov. Existencia a činnosť členov rádu kapucínov, teda nemohla byť nijakým spôsobom spochybnená, keďže počas socialistického režimu bola faktická činnosť členov Rádového domu bratislavských kapucínov značne utlmená, avšak onen subjekt ako taký nezanikol a následne v roku 1987 bol Rádový dom Bratislavských kapucínov transformovaný na súčasného Sťažovateľa, čo potvrdzuje spomínaný dekrét.“.**

8. Na podklade citovanej argumentácie potom sťažovateľ sumarizuje, že „*právna kontinuita pôsobenia rehole kapucínov ostala v rokoch 1948-1987 zachovaná. Štát nebol*

z hľadiska cirkevného práva oprávnený zrušiť rehoľu kapucínov, nakoľko na zrušenie cirkevnej právnickej osoby je oprávnená iba Rímskokatolícka cirkev. Z toho dôvodu Rádový dom Bratislavských kapucínov, ktorý bol zapísaný v pozemkovo-knižnej vložke č. [REDAKOVANÉ] ako vlastník nehnuteľností, ktoré sú predmetom súdneho konania, nikdy v zmysle cirkevného práva nezanikol. Ako už bolo uvedené vyššie, v rokoch 1932-1987 bol Rádový dom Bratislavských kapucínov erigovaný na provinciu, vzhľadom na splnenie podmienok ustanovených Konštitúciami.

Z uvedeného zjavne a nepochybné vyplýva, že Sťažovateľ je riadnym právnym nástupcom Rádového domu Bratislavských kapucínov, a preto mu prináležia všetky majetkové práva vrátane vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sú predmetom sporu. Z toho dôvodu má Sťažovateľ za to, že je aktívne legitimovaným účastníkom súdneho konania.“

9. Sťažovateľ na podklade judikatúry všeobecných súdov týkajúcej sa oprávnenia registrovaných cirkví samostatne si organizovať vnútorné záležitosti zastáva názor, podľa ktorého „v prípade zachovania právnej a faktickej existencie rozsudku OS BA I a rozsudku KS BA by... došlo k nerešpektovaniu rovnosti postavenia všetkých registrovaných cirkví a náboženských spoločností, čo považujeme za právne a spoločensky neakceptovateľné“. Svoju kauzu následne kladie do spojitosti s reštitučnou právno-realizačnou praxou odkazujúc pri tom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a ústavného súdu. Nadväzne na to sa dovoľáva opustenia formalistického prístupu pri aplikácii právnych noriem, ktorých cieľom bolo odstránenie majetkových krívd.

10. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd meritórne takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky určuje, že rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I, Rozsudkom zo dňa 9. 10. 2013 č. k. 14C/89/2007 - 274, IČS: 1107215316 a rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave, Rozsudkom zo dňa 26. 4. 2016, č. k. 5Co/684/2013 – 301, IČS: 1107215316 boli porušené základné ľudské práva Sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 1 Dodatkového

protokolu č. 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky Rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č. k. 14C/89/2007 – 274, IČS: 1107215316 zo dňa 9. 10. 2013 a Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, č. k. 5Co/684/2013 – 301, IČS: 1107215316 zo dňa 26. 4. 2016 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

Porušovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť Sťažovateľovi trovy konania v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti nálezu.“

11. Ústavný súd 11. januára 2018 vyžiadal od okresného súdu spis v predmetnej veci sťažovateľa. Okresný súd podaním doručeným ústavnému súdu 29. januára 2018 oznámil, že spisový materiál sa nachádza na najvyššom súde z dôvodu dovolania podaného proti odvolaciemu rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 684/2013-301 z 26. apríla 2016.

12. Ústavný súd preto 29. januára 2018 vyžiadal od najvyššieho súdu fotokópiu dovolania podaného proti sťažnosťou napadnutému odvolaciemu rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd požadované podanie ústavnému súdu doručil 31. januára 2018.

II.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

15. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. K časti sťažnosti namietajúcej porušenie označených základných práv sťažovateľa, jeho práva zaručeného dohovorom a práva zaručeného dodatkovým protokolom rozsudkom okresného súdu č. k. 14 C 89/2007-274 z 9. októbra 2013 ústavný súd uvádza, že išlo o meritórne rozhodnutie prvostupňového súdu, a preto mal sťažovateľ podľa § 201 ods. 1 v spojení s § 205 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku možnosť napadnúť ho odvolaním ako riadnym opravným prostriedkom. Uvedenú možnosť aj využil, a tak ochranu jeho označeným právam poskytoval iný súd (krajský súd v odvolacom konaní). Táto skutočnosť vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv a práv zaručených kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie sťažovateľovho základného práva vlastníť majetok, základného práva na súdnu ochranu, jeho práva na spravodlivé súdne konanie a práva na pokojné užívanie majetku rozsudkom okresného súdu č. k. 14 C 89/2007-274 z 9. októbra 2013 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie o nej.

17. Pokiaľ ide o potvrdzujúci rozsudok krajského súdu, ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zistil, že sťažovateľ podal na okresnom súde proti napadnutému rozsudku krajského súdu 7. augusta 2016 dovolanie, ktoré založil na dôvodoch podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový

poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len CSP“). Vec najvyššiemu súdu napadla 26. októbra 2017 a je vedená pod sp. zn. 1 Cdo 192/2017.

18. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená...

19. Sťažovateľ v ňom teda argumentuje odklonom od judikatúry najvyššieho súdu (čo naznačil aj v odôvodnení jeho sťažnosti spolu s odkazom na vybrané rozhodnutia najvyššieho súdu), resp. neriešením právnej otázky tvoriacej podľa jeho názoru východisko spravodlivého rozhodnutia jeho sporu. Odhliadnuc od črtajúcej sa rozpornosti podstát oboch vymedzených dôvodov ústavný súd konštatuje, že hoci žiaden z nich nemožno automaticky (bez ďalšieho) identifikovať s obsahovou stránkou ktoréhokoľvek zo základných práv, či iných práv označených sťažovateľom v jeho sťažnosti, v danom procesnom štádiu nemožno vylúčiť, že najvyšší súd niektorý z týchto dôvodov vyhodnotí ako relevantný, dovolanie posúdi ako dôvodné a napadnutý rozsudok krajského súdu zruší alebo zmení.

20. Z uvedených dôvodov sa ústavný súd musel obrátiť a oprieť o svoju stabilnú rozhodovacu prax, podľa ktorej z princípu subsidiarity ako jedného zo základných pojmových znakov právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ochranu pred ústavným súdom nemožno využiť súčasne alebo pred inými prostriedkami nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale že sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných právnych možností nápravy naďalej dochádza k porušovaniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 21/02).

21. Vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov,

neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

22. Zistená skutočnosť podania dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv a práva zaručených medzinárodnými zmluvami, ak je zřejmé, že sťažovateľ podal dovolanie, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie (sp. zn. 1 Cdo 192/2017) skončené. Sťažnosť musela byť preto v tejto časti odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, bude vo vzťahu ku krajskému súdu ako súdu odvolaciemu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací.

23. Súbežné podanie dovolania a sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje...

24. Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

25. Ústavný súd sa však v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľa prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu

právoplatnému rozhodnutiu najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

26. A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľ k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súdu týkajúcej sa tohto dovolacieho rozhodnutia za obvyklých podmienok.

27. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou v časti napádajúcej rozsudok krajského súdu č. k. 5 Co 684/2013-301 z 26. apríla 2016 meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *rationae temporis* ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

28. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti bude vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2018